

Kiira Korven urheiluaktivismi Pekingin olympialaisissa

21.6.2022

Henri Laitila

Henri.t.laitila [a] utu.fi

Digitaalinen kulttuuri

Turun yliopisto

Johdanto

Aktivismi on toimintaa, jolla pyritään muuttamaan jotain yhteiskunnallista asiaa parempaan suuntaan. Aktivismilla otetaan kantaa joko asian puolesta tai asiaa vastaan. Toiminta voi olla yksittäisen ihmisen tekemää tai suuremman joukon voimaa (Kielitoimiston sanakirja 2021).

Urheiluaktivismilla voidaan tarkoittaa muun muassa urheilukulttuuriin itseensä vaikuttavaa aktivismia, jota tarkastelen tässä näkökulmatekstissäni. Urheiluaktivismissa on monenlaisia eri muotoja: se voi olla urheilijavetoista aktivismia, jossa yksittäinen urheilija tai useammat urheilijat ottavat johonkin asiaan kantaa. Urheiluaktivismia voivat harjoittaa myös urheiluseurat, lajiliitot tai urheilua seuraavat fanit.

Urheilu on kuitenkin mielletty usein neutraaliksi yhteiskunnan saarekkeeksi, johon aktivismi ei kuulu. On ajateltu, että urheilijoiden tehtävä on tehdä työnsä, eli urheilla, eikä kommentoida mitään muuta. Urheilijat ja muut urheilun parissa toimivat henkilöt ovat ihmisiä hekin ja tiivis osa yhteiskuntaa – miksi he siis eivät halutessaan saisi ottaa kantaa eri asioihin?

Näkökulmatekstissäni esittelen urheiluaktivismia Kiira Korven kautta. Korpi on entinen taitoluistelija, joka voitti urallaan muun muassa kolme EM-mitalia ollen lajin kirkkaimpia suomalaisia tähtiä. Uransa jälkeen Korpi on opiskellut psykologiaa yliopistossa Yhdysvalloissa, mutta pysynyt julkisuudessa myös urheilun puolella. Korpea on usein haastateltu taitoluisteluun liittyen ja hän on ottanut kantaa erilaisiin lajia koskeviin asioihin. Vuoden 2022 talviolympialaisissa taitoluistelu nousi yhdeksi kisojen suurimmista puheenaiheista lajin supertähti Kamila Valijevan dopingkäryn johdosta. Kiira Korpi otti asiaan kantaa vaatimalla taitoluistelukulttuurin kokonaisvaltaisempaa muutosta inhimillisempään suuntaan, mitä voidaan pitää esimerkkinä urheiluaktivismista.

Muutkin mediat uutisoivat Korven kommentaista Yle Urheilun olympialähetysessä. Lähde: Iltalehti 17.2.2022, kuva: Pete Anikari.

Urheiluaktivismiin historiaa

Yksi historian tunnetuimmista urheiluaktivismiin esimerkeistä löytyy vuoden 1968 Meksikon kesäolympialaisista. Tuolloin kaksi yhdysvaltalaisista urheilijaa, Tommie Smith ja John Carlos, protestoivat Yhdysvaltojen harjoittamaa rotusortoa vastaan nostamalla palkintokorokkeella nyrkkinsä ilmaan, mikä oli Mustien panttereiden tunnetuksi tekemä ele (Nittle 2021). Protesti johti molempien urheilijoiden epäoikeudenmukaiseen kohteluun kotimaassaan.

Toinen merkittävä aikansa urheilija-aktivisti oli nyrkkeilijä Muhammad Ali. Yhden yksittäisen teon sijaan Alissa aktivismi henkilöityy koko hänen persoonansa ja olemuksensa kautta. Hän muun muassa vastusti Vietnamin sotaa ja kieltäytyi asepalveluksesta, minkä johdosta hän menetti voittamansa tittelit ja sai kilpailukiellon. Hän protestoi myös aktiivisesti rotusortoa vastaan. (Yle Areena 2022.)

Urheilumarkkinointiin keskittyvässä 10.fi-julkaisun artikkelissa Lotta Heikkeri haastatteli useita urheilijoita, jotka totesivat olevansa kiinnostuneita asioihin vaikuttamisesta. Nykyään urheiluaktivismi onkin paljon sallitumpaa ja urheilijoita jopa kannustetaan ottamaan kantaa haluamiinsa asioihin (Heikkeri 2021). Kauas on tultu ajoista, jolloin urheilijan aktivismi saattoi jopa käytännössä lopettaa hänen uransa. Tämän osoittavat hyvin myös yhdysvaltalaisen tutkimusdataan erikoistuneen yrityksen Marketcastin ja Floridan yliopiston tutkimuksen tulokset. Tutkimuksessa vastaajilta kysyttiin muun muassa sitä, mitä mieltä he ovat urheilijoiden kannanotoista eri asioihin, kuten sukupuolten väliseen tasa-arvoon, seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksiin sekä rasismiin. Tutkimuksen tuloksena oli, että suurin osa vastaajista hyväksyi urheilijan kannanotot jokaisella näillä osa-alueella. Tutkimuksessa huomattiin myös, että Niken myyntitulot kasvoivat yhtiön tehtyä sopimuksen urheiluaktivisti Colin Kaepernickin kanssa. Urheiluaktivismi on nykyään siis yhteiskunnassa sallitumpaa kuin ennen. (Marketcast 2021.)

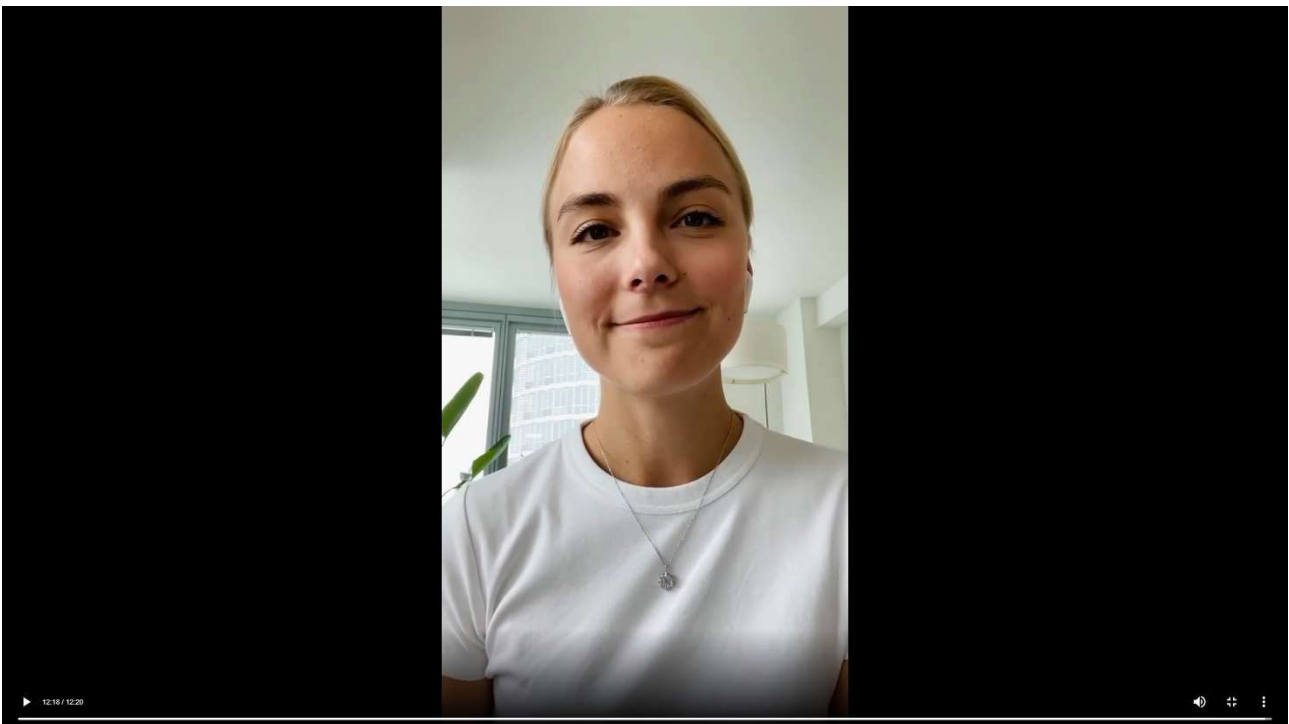
Nykyajan yhdeksi tunnetuimmaksi urheilija-aktivistiksi voidaan lukea tennistähti Serena Williams. Williams on maailman ehdottomia tennishuippuja, ehkä jopa yksi kaikkien aikojen parhaimmista ja menestyneimmistä lajin urheilijoista. Samalla Williams on tummaihoisen naisurheilija. Tämä on vaikuttanut paljon siihen, miten Williamsia on kohdeltu niin lajin sisällä kuin yhteiskunnassa laajemmin. Katsausartikkelissaan Serena Williams – Urheilija-aktivisti postfeministisen urheilijakulttuurin aikakaudella Riikka Turtiainen ja Sami Kolamo (2020) analysoivat Williamsin uraa ”uusliberalistisen ja postfeministisen ajan mediaurheilijana”. Heidän mukaansa Williamsin julkisuuskuva kytkeytyy kompleksisella tavalla nykyiseen urheilumaailmaan, jota voidaan luokitella tasa-arvoisemmaksi ja monella tavalla sallivammaksi aktivismin saralla.

Kiira Korven aktivismi Pekingin olympialaisissa

Kiira Korpi on suomalainen entinen taitoluistelija, jonka uran menestysvuodet ulottuivat vuodesta 2005 aina hänen uransa loppuun eli vuoteen 2015 asti. Hän osallistui lukuisiin Euroopan-mestaruuskisoihin ja maailmanmestaruuskilpailuihin voittaen kolme EM-mitalia: hopeaa vuonna 2012 ja pronssia vuosina 2007 ja 2011. Maailmanmestaruuskisoissa hän oli parhaimmillaan kymmenes vuonna 2005. Olympialaisiin hän osallistui kahdesti: Torinossa 2006 hän oli 16. ja Vancouverissa 2010 kymmenes. Menestyksensä johdosta hän oli luonnollisesti lajin kirkkaimpia tähtiä Suomessa uransa aikana. Urheilu-uransa jälkeen Korpi on antanut haastatteluja eri medioille

ja toiminut kommentaattorina taitoluistelulähetyksissä, osallistunut Tanssii tähtien kanssa -ohjelmaan tuomarina sekä julkaissut elämäkerran. Voidaan siis todeta, että urheilu-uransa loputtua Korpi ei suinkaan ole kadonnut julkisuudesta vaan on edelleen hyvin tunnettu henkilö.

Korpi on ottanut kantaa muun muassa lajin sisäisiin asioihin taitoluistelussa, kuten vuoden 2020 alussa kohahduttaneeseen muodostelmaluistelutapaukseen, jossa paljastui erään valmentajan kyseenalaisina pidetyt valmennusmenetelmät (Yle Urheilu 17.1.2020). Korpi otti asiaan vahvasti kantaa antaen aiheesta haastatteluja ja julkaisemalla Facebookissaan yli kymmenminuuttisen videon, jossa hän vaati valmennusolosuhteiden parantamista sekä lajia harrastavien lasten ja nuorten parempaa kohtelua (Ks. Video 1). Korpi on tunnettu henkilö taitoluistelupiireissä sekä Suomessa että kansainvälisellä tasolla, joten hänen kannanottonsa huomataan ja niistä uutisoidaan. Hänen toimintansa voidaan mielestäni nähdä urheiluaktivismiksi, sillä hänen tavoitteenaan on asioiden esiin nostaminen ja niiden muuttaminen urheilun sisällä.

Video 1. Kiira Korpi ottaa kantaa Facebookissa 19.1.2020.

Pekingin olympialaisten taitoluisteluun liittyvä kohu alkoi, kun lajin supertähti ja naisten yksilökilpailun yksi suurimpia ennakkosuosikkeja, Kamila Valijeva, jäi kiinni kielletyn aineen käytöstä (Ilta-Sanomat 11.2.2022a). Valijevan tunnettuuden vuoksi aiheesta nousi ymmärrettävästi valtava kohu, jossa puitiin dopingista käryneen supertähden kohtaloa tulevassa kilpailussa, mutta myös vasta 15-vuotiaan Valijevan asemaa hänen nuoresta iästään johtuen.

Kiira Korpi kommentoi 11.2.2022 dopingkäryä vaatimalla Valijevalle itselleen parempaa kohtelua ikänsä vuoksi korostaen, että vastuu asiasta kuuluu hänen ympärillään vaikuttaville aikuisille (Ilta-Sanomat 11.2.2022b). Kohu kasvoi sen myötä, että Valijeva sai lopulta luvan osallistua kisoihin. Hänen olympialaisensa päättyivät kuitenkin hyvin dramaattisesti, kun hän johdettuaan kisaa ensimmäisen ohjelman jälkeen epäonnistui toisessa ohjelmassaan. Tämän myötä hän sijoittui kokonaistuloksissa neljänneksi. Suorituksensa jälkeen Valijeva kuvattiin yhdessä valmentajansa Eteri Tutberidzen kanssa, joka sätti ja haukkui suojattiaan kovin sanoin.

Korpi oli vieraana Ylen Urheilustudion lähetyksessä, jossa kisan tapahtumia perattiin (Yle Urheilu 17.2.2022; ks. myös Yle Urheilun Instagram-päivitys). Lähetyksessä Korpi otti jälleen voimakkaasti kantaa tapaukseen. Hän oli silmin nähden häkeltynyt, jopa järkyttynyt, tapauksesta. Hän vaati entistä kovemmin sanoin parempaa kohtelua lajia harrastaville nuorille ja alaikärajaa lajin arvokisoihin. Entisenä lajissa menestyneenä urheilijana Korpi tuntee lajin hyvin ja tunnettuna julkisuuden henkilönä hänen kommenttinsa saivat laajaa huomiota.

Mielipiteiden ilmaiseminen ja oman lajin kritisoiminen on tänäkin päivänä helpompaa entiselle urheilijalle, minkä lisäksi urheiluyhteisö on nykypäivänä vastaanottavaisempaa kuin ennen. Kiira Korven tapa käyttää asiantuntija-asemaansa ja osakseen saamaansa mediahuomiota Pekingin talviolympialaisten aikana lajikulttuurin muutosvaatimusten esiintuomiseen on joka tapauksessa hyvä esimerkki nykypäivän urheiluaktivismista, jolla pyritään vaikuttamaan vallitseviin olosuhteisiin ja korjaamaan urheilukulttuurin epäkohtia.

Video 2. Kiira Korpi kommentoi Valijevan tapausta Yle Urheilun olympialähetyksessä. Yle Urheilun Instagram 17.2.2022.

Lähteet

Heikkeri, Lotta. 2021. "Onko urheilija-aktivismi vain somessa huutelua vai aito mahdollisuus vaikuttaa?" 10.fi 16.6.2021. <https://10.fi/urheilija-aktivismi/>

Iltalehti 17.2.2022. "Kiira Korpi järkyttyi näkemästään – laukoi painavan puheenvuoron Ylellä: "Olen niin vihainen"". <https://www.iltalehti.fi/pekingin-olympialaiset-2022/a/087cace5-6a0a-436b-bbbd-eb953761606>

Ilta-Sanomat 11.2.2022a. "Venäläinen tähtiluistelija Kamila Valijeva, 15, jäi kiinni dopingista." <https://www.is.fi/olympialaiset/art-2000008605266.html>

Ilta-Sanomat 11.2.2022b. "Kiira Korvelta yksiselitteinen reaktion 15-vuotiaan Kamila Valijevan dopingkäryyn." <https://www.is.fi/olympialaiset/art-2000008606966.html>

Kielitoimiston sanakirja: aktivismin määritelmä. Kotimaisten kielten keskus.
www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/aktivismi?searchMode=all

MarketCast & The University of Central Florida College. 2021. "Athlete Activism Study."
MarketCast 2.3.2021. <https://marketcast.com/athlete-activism-study/>

Nittle, Nadra Kareem. 2021. "Black athletes raise fists." History.com 25.5.2021.

<https://www.history.com/news/black-athletes-raise-fists-1968-olympics>

Turtiainen, Riikka & Sami Kolamo. 2020. "Serena Williams – urheilija-aktivisti postfeministisen urheilukulttuurin aikakaudella." Kulttuurintutkimus 37 (3–4): 128–134.

YLE Areena 10.1.2022. Dokumenttisarja Muhammad Alista. <https://areena.yle.fi/1-50933508> YLE

Urheilu 17.2.2022. "Kamila Valijevan valmentaja tyytyi rajusti nuorta tähteään – liikuttunut Kiira Korpi otti tiukasti kantaa." <https://yle.fi/urheilu/3-12322408>

YLE Urheilu 17.1.2020. "Entisen valmennettavat kertovat kertovat menestyneen suomalaisvalmentajan nöyryyttävästä ja alistavasta käytöksestä." <https://yle.fi/urheilu/3-11164048>